

مقایسه ابعاد اسکیزوتایپی با توجه به الگوهای دلبستگی در دانشجویان دانشگاه تبریز

عباس بخشی‌پور رودسری^۱، احمد منصوری^۲

چکیده

زمینه و هدف: سبک دلبستگی ناایمن، یکی از عوامل مؤثر در بسیاری از آسیب‌های روانی است. این پژوهش با هدف مقایسه ویژگی‌های مثبت، منفی و آشفته اسکیزوتایپی در دانشجویان دلبسته ایمن، اجتنابی و اضطرابی دانشگاه تبریز انجام گردید.

مواد و روش‌ها: در یک مطالعه مقطعی تعداد ۳۰۰ دانشجوی (۱۵۰ مرد و ۱۵۰ زن) دانشگاه تبریز به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای-تصادفی انتخاب شدند. پرسش‌نامه شخصیت اسکیزوتایپال (SPQ یا Schizotypal personality disorder) و مقیاس دلبستگی بزرگ‌سالان (AAI یا Adults attachment inventory) در مورد دانشجویان اجرا گردید. داده‌های پژوهش با استفاده از تحلیل واریانس چند متغیره (MANOVA) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: میانگین سنی شرکت‌کنندگان $21 \pm 1/28$ سال بود. یافته‌ها نشان داد که میان دلبسته‌های ایمن با دلبسته‌های ناایمن اجتنابی و اضطرابی در ویژگی‌های مثبت، منفی و آشفته اسکیزوتایپی و همچنین نمره کل SPQ تفاوت معنی‌دار وجود دارد ($P < 0/05$). در مقابل، تفاوتی میان دلبسته‌های ناایمن اجتنابی و اضطرابی در ویژگی‌های مثبت، منفی و آشفته اسکیزوتایپی و نیز نمره کل SPQ وجود ندارد ($P > 0/05$).

نتیجه‌گیری: افراد دلبسته ناایمن اجتنابی و اضطرابی ویژگی‌های مثبت، منفی و آشفته شدیدتری نسبت به افراد دلبسته ایمن تجربه می‌کنند. با این وجود، تفاوتی میان دلبسته‌های ناایمن اجتنابی و اضطرابی به لحاظ شدت ویژگی‌های مثبت، منفی و آشفته اسکیزوتایپی وجود ندارد. در مجموع، افراد دلبسته ناایمن جهت تجربه ویژگی‌های اسکیزوتایپی و ابتلا به اختلال شخصیت اسکیزوتایپال آسیب پذیرتر هستند.

واژه‌های کلیدی: ویژگی‌های اسکیزوتایپی، دانشجویان، دلبستگی.

نوع مقاله: پژوهشی

دریافت مقاله: ۸۸/۷/۱۳

پذیرش مقاله: ۸۹/۶/۱۵

مقدمه

اسکیزوفرنیا مفهوم سازی شده است (۴). اختلال شخصیت اسکیزوتایپال (Schizotypal Personality Disorder) یا SPD نیز به عنوان شکل خفیف یا فنوتایپیک واریانسی از اسکیزوفرنیا (۵) یا فاز پیش مرضی اسکیزوفرنیا و متشکل از علایم شناختی، ادراکی و عاطفی تعریف شده است (۶). از نظر

اسکیزوتایپی سازه‌ای چند بعدی است (۱-۳) و متشکل از مجموعه‌ای از صفات رفتاری، ادراکی، فکری، شناختی و عاطفی می‌باشد (۱) که به عنوان جلوه غیر بالینی عوامل زیستی مشابه عوامل زیستی ایجاد کننده اسکیزوفرنیا و دیگر اختلالات طیف

* پژوهش حاضر از محل اعتبار ویژه پژوهشی (Grant) معاونت پژوهشی دانشگاه تبریز انجام گرفته است.

Email: abbas_bakhshipour@yahoo.com

۱- دانشیار، گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران. (نویسنده مسؤول)

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه روان‌شناسی بالینی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

معتقدند دلبستگی ایمن رابطه قوی با رفتارهای بهنجار دارد؛ در حالی که انواع دلبستگی نایمن با اشکال متفاوت آسیب روانی ارتباط دارند (۱۴).

Wilson و Costanzo (به نقل از Berry و همکاران) (۱۵) و Meins و همکاران (۱۶) با بررسی رابطه بین اسکیزوتایپی و دلبستگی همسالان دریافتند که دلبستگی اضطرابی ارتباط مثبتی با ویژگی‌های اسکیزوتایپی مثبت دارد، در حالی که دلبستگی اجتنابی ارتباط مثبتی با ویژگی‌های اسکیزوتایپی منفی دارد. Berry و همکاران دریافتند که بین سبک‌های دلبستگی اضطرابی و اجتنابی با ویژگی‌های اسکیزوتایپی رابطه وجود دارد (۱۵). رابطه معنی‌داری بین دلبستگی اضطرابی و ویژگی‌های مثبت اسکیزوتایپی (بدگمانی و توهم‌ها) و بین دلبستگی اجتنابی و ویژگی‌های منفی اسکیزوتایپی (فقدان لذت اجتماعی) وجود دارد. آن‌ها همچنین گزارش کردند که همبستگی‌های موجود بین علائم اسکیزوتایپال و دلبستگی اضطرابی معنی‌دارتر از همبستگی‌های مشابه با دلبستگی اجتنابی است. Meins و همکاران در مطالعه خود دریافتند که از میان ویژگی‌های مثبت اسکیزوتایپی تنها پارانویا با دلبستگی آن هم دلبستگی اضطرابی رابطه دارد (۱۶). به علاوه، هم دلبستگی اضطرابی و هم اجتنابی ارتباط مثبتی با ویژگی‌های منفی اسکیزوتایپی دارند.

Brennan و Shaver (به نقل از Ma) مشاهده کردند که نسبت بیشتری (۳۹ درصد) از افراد مبتلا به SPD در گروه دلبسته‌های هراسان قرار می‌گیرند، در حالی که نسبت کمتری (۱۶ درصد) در گروه ایمن قرار می‌گیرند (۱۷). همچنین Nakash-Eisikovits و همکاران (به نقل از ساعدی) با بررسی یک نمونه غیر بالینی مشاهده کردند که از بین ۱۳ اختلال تنها جامعه ستیزی رابطه‌ای با سبک دلبستگی نایمن ندارد (۱۸). Compton و همکاران در یک نمونه از مراجعان روان‌پزشکی، مشاهده کردند که همبستگی معکوسی بین ویژگی‌های اسکیزوتایپال با دلبستگی ایمن وجود دارد. ویژگی‌های اسکیزوتایپال رابطه معکوسی با سبک دلبستگی

تشخیصی ملاک‌های آن شامل تفکر عطفی، تفکر جادویی، تجربیات ادراکی غیر معمول، تفکر یا سخن عجیب و غریب، سوء ظن یا بدگمانی، عاطفه نامتناسب یا محدود، رفتار عجیب و غریب، نداشتن دوستان نزدیک و اضطراب اجتماعی افراطی است (۵). همچنین همانند اسکیزوفرنیا بر حسب علامت‌شناسی مثبت و منفی تعریف می‌شود (۷). صفات مثبت شامل تفکر عطفی، تفکر جادویی، تجربیات ادراکی غیر معمول، سوء ظن یا بدگمانی می‌شود. صفات منفی شامل عاطفه نامتناسب یا محدود، نداشتن دوستان نزدیک و اضطراب اجتماعی افراطی است. سرانجام، صفات آشفته نیز شامل رفتار عجیب و غریب و تفکر یا سخن عجیب و غریب می‌شود (۸). با این وجود، ویژگی اصلی این اختلال یک الگوی فراگیر از کاستی‌های اجتماعی و بین فردی است که علاوه بر تحریف‌های شناختی یا ادراکی و رفتارهای عجیب و غریب با ناراحتی حاد و ظرفیت اندک برای برقراری روابط صمیمانه مشخص می‌شود (۹).

گمان می‌رود که مشابه اسکیزوفرنیا، هم عوامل محیطی و هم عوامل ژنتیکی در ابتلا به آن نقش دارند (۸). Krueger و همکاران (به نقل از Barlow و Durand) معتقدند که اختلالات شخصیت، ریشه در کودکی فرد دارند و تا سال‌های بزرگسالی ادامه می‌یابند و به قدری با فرد عجین می‌شوند که تعیین زمان شروع آن‌ها کار مشکلی می‌باشد (۱۰). Bowlby معتقد است که تجربیات دلبستگی، شخصیت کودک را شکل می‌دهد و بسیاری از اشکال روان‌آزردگی و اختلالات شخصیت حاصل محرومیت کودک از مراقبت مادرانه و یا عدم ثبات رابطه کودک با چهره دلبستگی است (۱۱).

با این وجود، دلبستگی تنها نظریه تحولی کودک نیست بلکه نظریه تحول در گستره حیات نیز هست (۱۲). طرفداران این نظریه معتقدند به احتمال زیاد سبک دلبستگی کودک بر اساس الگوهای عمل درونی (Internal working models) از خود و چهره دلبستگی تا بزرگسالی ادامه می‌یابد و در روابط بزرگسالی فرد منعکس می‌شود (۱۳). Cassidy و Shaver (به نقل از Lenzenweger و Clarkin) نیز

۱۵۰ پسر) به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی انتخاب شدند. در مرحله اول از بین ۴ خوابگاه دانشجویی دختر و پسر، ۲ خوابگاه به تصادف انتخاب شد. در مرحله دوم از بین ۴ بلوک خوابگاه پسران ۱ بلوک و از بین ۴ بلوک خوابگاه دختران نیز ۱ بلوک به تصادف انتخاب شد.

ابزار سنجش

۱) جهت تعیین سبک دلبستگی افراد از آزمون دلبستگی بزرگسالان Hazan و Shaver (AAI) یا Adults attachment Inventory) استفاده شد. AAI یک مقیاس خود گزارشی است که بر مبنای سبک‌های دلبستگی سه‌گانه Ainsworth طراحی شده است. این مقیاس مشتمل بر سه عبارت توصیفی از احساسات فرد درباره روابط میان فردی است که هر کدام از آن‌ها به یکی از سبک‌های دلبستگی اشاره دارد. این مقیاس دارای دو بخش است که در بخش اول، آزمودنی به هر کدام از سه عبارت توصیفی بر روی یک طیف ۷ درجه‌ای لیکرت، از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۷) پاسخ می‌دهد. در بخش دوم، فرد یکی از عبارتها را به عنوان مناسب‌ترین توصیف در مورد احساسات خود انتخاب می‌نماید. در این پژوهش از نتایج بخش دوم جهت تعیین سبک دلبستگی افراد استفاده شد. بالدوین و فر با انجام ۶ مطالعه به فاصله زمانی ۱۲ تا ۱۶ هفته روی دانشجویان پایایی کلی این مقیاس را ۶۷ درصد گزارش نموده‌اند. به علاوه ضرایب آلفای سبک‌های ایمن، اجتنابی و اضطرابی را به ترتیب ۸۰ درصد، ۵۷ درصد و ۳۲ درصد گزارش کرده‌اند (۱۸). در ایران اعتبار برای سبک ایمن (۴۸ درصد)، اجتنابی (۵۸ درصد) و اضطرابی (۶۵ درصد) گزارش شده است. در کل Cronbach's alpha برای قابلیت اعتماد پرسش‌نامه هنجاریابی شده در ایران ۷۸ درصد به دست آمد که میزان بالا و قابل قبولی است (۱۹).

جهت بررسی ویژگی‌های شخصیت اسکیزوتایپال از پرسش‌نامه شخصیت اسکیزوتایپال (SPQ) یا

دل مشغول و ارتباط مثبتی با سبک دلبستگی اجتنابی دارند. این الگوی همبستگی با این ایده که سبک‌های دلبستگی نایمن نقش مهمی در این اختلال دارند، همسو است (۸). Fossati و همکاران (به نقل از محمودعلی لو و همکاران) با بررسی ۴۸۷ بیمار بستری با تشخیص‌های متفاوت دریافتند که دلبستگی اجتنابی می‌تواند با اختلالات شخصیت اجتنابی، افسرده، اسکیزوتایپال و پارانوئید مرتبط باشد. دلبستگی اضطرابی نیز می‌تواند با اختلالات شخصیت وابسته، نمایشی و مرزی مرتبط باشد (۱۹). مشابه چنین نتایجی در مطالعه Nakash-Eisikovits و همکاران (به نقل از ساعدی) مشاهده شده است (۱۸).

امروزه، یکی از مهم‌ترین چالش‌های پیش روی آسیب‌شناسی روانی، مطالعه ویژگی‌ها و خصایصی است که افراد آسیب‌پذیر را ابتلا به اختلالات روانی می‌کند. از سوی دیگر، توجه به سبک‌های دلبستگی افراد و پژوهش در این زمینه می‌تواند نقش مهمی در بهداشت روانی و پیش‌گیری از بسیاری از مشکلات عاطفی، اشکال روان‌آزردگی‌ها و اختلالات شخصیت (مثل SPD) در دوران کودکی و بزرگسالی داشته باشد. با این وجود، با توجه به اهمیت SPD، تأثیر آن بر عملکرد افراد، اندک بودن مطالعات موجود در این زمینه و توجه کمتر به سبک دلبستگی ایمن در بررسی‌های انجام شده، پژوهش حاضر با هدف مقایسه ویژگی‌های مثبت، منفی و آشفته اسکیزوتایپی در دانشجویان دلبسته ایمن، اجتنابی و اضطرابی دانشگاه تبریز انجام گردید.

مواد و روش‌ها

مطالعه حاضر از نوع مطالعات توصیفی-تحلیلی (مقطعی) است. جامعه آماری، کلیه دانشجویان خوابگاهی مقطع کارشناسی دانشگاه تبریز بود. جهت تعیین حجم نمونه از فرمول Cochran استفاده شد؛ بدین گونه که از بین ۵۶۰۰ دانشجوی خوابگاهی، ۳۰۰ دانشجوی خوابگاهی (۱۵۰ دختر و

اختلال‌های روان‌پزشکی - روان‌شناختی بود. معیار خروج دستیابی به پرسش‌نامه‌های مخدوش و همچنین سابقه ابتلا به اختلال‌های روان‌پزشکی - روان‌شناختی بود. داده‌های پژوهش با استفاده از شاخص‌های آمار توصیفی و تحلیل واریانس چند متغیره (MANOVA) و به کمک نرم‌افزار SPSS^{۱۶} مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

در جدول ۱ یافته‌های توصیفی مربوط به ویژگی‌های مثبت، منفی و آشفته اسکیزوتایپی و همچنین نمره کل SPQ در هر یک از گروه‌های پژوهش ارائه شده است.

جهت تعیین معنی‌داری تفاوت میان سه گروه دلبسته ایمن، اجتنابی و اضطرابی در ویژگی‌های مثبت، منفی و آشفته اسکیزوتایپی و همچنین نمره کل SPQ یک تحلیل واریانس چند متغیره (MANOVA) انجام گرفت. با این وجود، در ابتدا نتایج مربوط به آزمون لامبدای ویلکز، آزمون همسانی ماتریس‌های کوواریانس باکس و آزمون لون مورد بررسی قرار گرفت. نتایج حاصل نشان داد که پیش فرض‌های لازم برای آزمون MANOVA رضایت بخش است. در جدول ۲ نتایج مربوط به آزمون MANOVA نشان داده شده است.

Schizotypal personality questionnaire) راین استفاده شد. SPQ یک مقیاسی خود گزارشی با ۷۴ سوال بله/خیر شامل ۹ خرده مقیاس مبتنی بر ملاک‌های تشخیصی SPD است. راین نشان داده است که SPQ روایی و پایایی بالایی دارد. روایی همگرایی SPQ برابر با ۰/۵۹-۰/۸۱، روایی تفکیک کننده آن ۰/۶۳ و روایی ملاکی آن ۰/۶۸ گزارش شده است (۲۰). تحلیل عاملی این ۹ خرده مقیاس نیز روی سه عامل: (الف) ادراک شناختی (ب) - بین فردی (ج) - آشفته بارگذاری شده است (۲۱). در ایران نیز ضریب آلفا برای نمره کل SPQ برابر با ۰/۹۰ و برای عامل‌های آن به ترتیب ۰/۸۲، ۰/۸۳ و ۰/۸۱ گزارش شده است. علاوه بر این، میزان آلفا برای ۹ بعد تفکر جادویی، تفکر عطفی، تجربیات ادراکی غیر معمول، سوء ظن یا بد گمانی، عاطفه محدود، نداشتن دوستان نزدیک، اضطراب اجتماعی، گفتار عجیب و غریب و رفتار عجیب و غریب به ترتیب ۰/۵۹، ۰/۷۱، ۰/۵۹، ۰/۶۴، ۰/۷۳، ۰/۶۶ و ۰/۸۲ گزارش شده است (۲۲).

پس از هماهنگی با مسؤولان ذی‌ربط و آزمودنی‌ها و تشریح اهمیت اهداف پژوهش مقیاس‌های فوق به صورت هم زمان در اختیار آزمودنی‌ها قرار گرفت. معیار ورود دانشجویان رضایت آگاهانه برای شرکت در مطالعه و عدم سابقه ابتلا به

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار ویژگی‌های مثبت، منفی و آشفته اسکیزوتایپی و نمره کل آزمون در افراد دلبسته ایمن، اجتنابی و اضطرابی

گروه پژوهش	ویژگی‌های مثبت	ویژگی‌های منفی	ویژگی‌های آشفته	کل
	انحراف معیار ± میانگین	انحراف معیار ± میانگین	انحراف معیار ± میانگین	انحراف معیار ± میانگین
دلبسته ایمن	۱۴/۳۴ ± ۵/۶۷	۶/۷۶ ± ۴/۳۷	۶ ± ۳/۶۱	۲۷/۱۰ ± ۱۰/۹۷
دلبسته اجتنابی	۱۶/۴۱ ± ۵/۴۸	۱۰/۹۲ ± ۴/۹۸	۷/۳۱ ± ۴/۱۸	۳۴/۶۴ ± ۱۱/۴۱
دلبسته اضطرابی	۱۵/۷۳ ± ۵/۳۰	۹/۸۴ ± ۵	۷/۷۴ ± ۳/۳۳	۳۳/۳۱ ± ۱۰/۴۲
کل	۱۵/۲۷ ± ۵/۵۸	۸/۷۰ ± ۵/۰۵	۶/۸۰ ± ۳/۷۸	۳۰/۷۷ ± ۴۴/۴۷

جدول ۲. آزمون واریانس چند متغیره در مورد سه گروه از افراد در ویژگی‌های مثبت، منفی و آشفته اسکیزوتایپی و نمره کل آزمون

P	مقدار F	میانگین مجزورات	df	مجموع مجزورات	
۰/۰۱۸	۴/۰۵	۱۲۴/۱۴	۲	۲۴۸/۲۸	ویژگی‌های مثبت اسکیزوتایپی
۰/۰۰۰۱	۲۳/۵۵	۵۲۲/۵۵	۲	۱۰۴۵/۱۱	ویژگی‌های منفی اسکیزوتایپی
۰/۰۰۲	۶/۴۲	۸۸/۹۱	۲	۱۷۷/۸۳	ویژگی‌های آشفته اسکیزوتایپی
۰/۰۰۰۱	۱۵/۱۶	۱۸۲۳/۷۵	۲	۳۶۴۷/۵۱	نمره کل آزمون

* به منظور رعایت ایجاز، داده‌های مربوط به واریانس کل متغیرها در جدول نیامده است. ($P < ۰/۰۵$).

جدول ۳. نتایج آزمون تعقیبی Tukey برای مقایسه افراد دل بسته ایمن، اجتنابی و اضطرابی از نظر ویژگی‌های مثبت، منفی و آشفته و نمره کل آزمون

P	خطای استاندارد	تفاوت میانگین (۱-۲)	سبک دل بستگی (۲)	سبک دل بستگی (۱)	
۰/۰۱	۰/۷۶	-۲/۰۷*	اجتنابی	ایمن	ویژگی‌های مثبت اسکیزوتایپی
۰/۱۸	۰/۷۹	-۱/۳۹	اضطرابی	اجتنابی	
۰/۷۱	۰/۸۷	۰/۶۸	اضطرابی	ایمن	ویژگی‌های منفی اسکیزوتایپی
۰/۰۰۰۱	۰/۶۴	-۴/۱۶*	اجتنابی	ایمن	
۰/۰۰۰۱	۰/۶۷	-۳/۰۸*	اضطرابی	ایمن	ویژگی‌های آشفته اسکیزوتایپی
۰/۳۲	۰/۷۴	۱/۰۸	اضطرابی	اجتنابی	
۰/۰۳	۰/۵۱	-۱/۳۱*	اجتنابی	ایمن	ویژگی‌های آشفته اسکیزوتایپی
۰/۰۰۳	۰/۵۳	-۱/۷۴*	اضطرابی	اجتنابی	
۰/۷۴	۰/۵۹	-۰/۴۴	اضطرابی	ایمن	نمره کل آزمون
۰/۰۰۰۱	۱/۵۰	-۷/۵۴*	اجتنابی	ایمن	
۰/۰۰۰۱	۱/۵۷	-۶/۲۱*	اضطرابی	ایمن	
۰/۷۲	۱/۷۴	۱/۳۲	اضطرابی	اجتنابی	

($P < ۰/۰۵$)

میان میانگین نمرات ویژگی‌های منفی اسکیزوتایپی گروه دل بسته ایمن و دل بسته اجتنابی و اضطرابی وجود دارد. در حالی که تفاوت معنی‌داری میان گروه دل بسته اجتنابی و اضطرابی وجود ندارد. علاوه بر این، تفاوت معنی‌داری میان میانگین نمرات گروه دل بسته ایمن و اجتنابی و اضطرابی در ویژگی‌های آشفته اسکیزوتایپی وجود دارد، در حالی که تفاوت معنی‌داری میان گروه دل بسته اجتنابی و اضطرابی وجود ندارد. سرانجام، تفاوت معنی‌داری میان میانگین نمرات گروه دل بسته ایمن و اجتنابی و اضطرابی در نمره کل SPQ وجود دارد، در حالی که تفاوت معنی‌داری میان گروه دل بسته اجتنابی و اضطرابی وجود ندارد.

با توجه به P و F محاسبه شده، مشاهده می‌شود که بین نمرات سه گروه دل بسته در ویژگی‌های مثبت ($F = ۴/۰۵۸$)، منفی ($P < ۰/۰۵$ ، $F = ۲۳/۵۵۷$) و آشفته اسکیزوتایپی ($P < ۰/۰۵$ ، $F = ۶/۴۲$) و همچنین نمره کل SPQ ($P < ۰/۰۵$ ، $F = ۱۵/۱۶۵$) تفاوت معنی‌دار وجود دارد. نتایج آزمون تعقیبی Tukey نشان داد که تفاوت معنی‌داری بین میانگین نمرات ویژگی‌های مثبت اسکیزوتایپی گروه دل بسته ایمن و دل بسته اجتنابی وجود دارد (جدول ۳)، در حالی که تفاوت معنی‌داری میان میانگین نمرات گروه دل بسته ایمن و اضطرابی و گروه اجتنابی و اضطرابی وجود ندارد. همچنین، تفاوت معنی‌داری

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش که با هدف مقایسه ویژگی‌های مثبت، منفی و آشفته اسکیزوتایپی در دانشجویان دلبسته ایمن، اجتنابی و اضطرابی دانشگاه تبریز انجام شد، نتایج به دست آمده نشان داد که میان افراد دلبسته ایمن، اجتنابی و اضطرابی به لحاظ تجربه ویژگی‌های مثبت و منفی اسکیزوتایپی تفاوت معنی‌دار وجود دارد. هر چند افراد دلبسته ایمن علایم مثبت کمتری نسبت به افراد دلبسته اجتنابی تجربه می‌کنند، با این وجود، تفاوتی میان آن‌ها و افراد دلبسته اضطرابی وجود ندارد. از سوی دیگر، نتایج حاصل نشان داد که افراد دلبسته ایمن ویژگی‌های منفی کمتری نسبت به افراد دلبسته اجتنابی و اضطرابی تجربه می‌کنند. علاوه بر این، نتایج حاصل نشان داد که افراد دلبسته ایمن نمره کمتری در ویژگی‌های آشفته و نمره کل SPQ نسبت به افراد دلبسته اجتنابی و اضطرابی به دست می‌آورند. با این وجود، تفاوتی بین افراد دلبسته اجتنابی و اضطرابی وجود ندارد.

نتایج نشان داد که بین سبک‌های دلبستگی ایمن، اضطرابی و اجتنابی با ویژگی‌های اسکیزوتایپی رابطه معنی‌دار وجود دارد. از این‌رو، در این پژوهش یافته‌های Berry و همکاران (۱۵)، Meins و همکاران (۱۶)، Brennan و Shaver (به نقل از Ma) (۱۷)، Nakash-Eisikovits و همکاران (به نقل از ساعدی) (۱۸) و Fossati و همکاران (به نقل از محمودعلی لو و همکاران) (۱۹) مبنی بر رابطه بین سبک‌های دلبستگی و ویژگی‌های اسکیزوتایپی، تکرار شد. نتایج هماهنگ با Compton و همکاران نشان داد که ارتباط معکوسی بین ویژگی‌های اسکیزوتایپی و سبک دلبستگی وجود دارد. به عبارت دیگر، افراد دلبسته ایمن ویژگی‌های اسکیزوتایپی کمتری را تجربه می‌کنند (۸). به علاوه، یافته‌های Meins و همکاران مبنی بر رابطه بین دلبستگی اضطرابی و اجتنابی با ویژگی‌های منفی تکرار شد (۱۶).

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین دو گروه دلبسته اجتنابی و اضطرابی تفاوتی در ویژگی‌های مثبت و منفی

اسکیزوتایپی وجود ندارد. از این‌رو، یافته‌های Berry و همکاران (۱۵)، Wilson و Costanzo (به نقل از Meins و همکاران) (۱۶) و Ma (۱۷) مبنی بر ارتباط بین سبک دلبستگی اضطرابی با ویژگی‌های مثبت اسکیزوتایپی و سبک دلبستگی اجتنابی با ویژگی‌های منفی اسکیزوتایپی تکرار نشد. سرانجام، نتایج نشان داد که بین سبک‌های دلبستگی اجتنابی و اضطرابی با اسکیزوتایپی رابطه وجود دارد. افراد دلبسته اجتنابی و اضطرابی نمره بالاتری در نمره کل SPQ به دست آوردند. از این‌رو، یافته‌های Nakash-Eisikovits و همکاران (به نقل از ساعدی) (۱۸) و Fossati و همکاران (به نقل از محمودعلی لو و همکاران) مبنی بر ارتباط سبک دلبستگی اجتنابی با SPD و عدم رابطه سبک دلبستگی اضطرابی با SPD تکرار نشد (۱۹). عدم تکرار نتایج فوق می‌تواند ناشی از تفاوت‌های فرهنگی (ملیتی)، روش آماری و اجرایی استفاده شده در این پژوهش باشد.

در مجموع، نتایج به دست آمده هماهنگ با Cassidy و Shaver (به نقل از Lenzenweger و Clarkin) بیانگر این است که سبک دلبستگی ناایمن با اشکال مختلف آسیب روانی رابطه دارد و همچنین افراد دلبسته ناایمن در معرض خطر بیشتری جهت ابتلا به انواع مختلف آسیب‌های روانی (مثل SPD) قرار دارند (۱۴). به عبارت دیگر، نتایج به دست آمده با این ایده که سبک‌های دلبستگی ناایمن نقش مهمی در این اختلال دارند، همسو است (۹). به علاوه، نتایج نشان داد که تجربیات بین فردی اولیه نقش مهمی در کارکرد شخصیتی و بین فردی بعدی افراد در زندگی‌شان دارد. عاملی که می‌تواند خود را به صورت یک الگوی فراگیر از کاستی‌های اجتماعی و بین فردی نشان دهد. الگویی که علاوه بر تحریف‌های شناختی یا ادراکی و رفتارهای عجیب و غریب با ناراحتی حاد و ظرفیت اندک برای برقراری روابط صمیمانه همراه است (۱۰).

محدودیت این پژوهش عبارت است از نمونه‌ای که از دانشجویان کارشناسی خوابگاهی (غیر بالینی)، اخذ شده است،

تعمیم‌پذیری نتایج را افزایش دهد.

سیاسگزاری

بدین وسیله از مساعدت و همکاری معاونت پژوهشی دانشگاه تبریز و همکاری کلیه شرکت‌کنندگان در این پژوهش تقدیر و تشکر می‌گردد.

کسانی که متغیرهای موجود در بررسی آن‌ها تا اندازه‌ای متجانس بوده است. به علاوه، این پژوهش بر روی دانشجویان بومی و غیر بومی به طور همزمان انجام شده است. بنابراین، انجام پژوهش‌های بیشتر بر روی نمونه‌های معرف‌تر و همچنین جمعیت‌های غیر دانشجویی و نمونه‌هایی با حجم بالاتر می‌تواند اطلاعات بیشتری فراهم کند و

References

1. Compton MT, Chien VH. No association between psychometrically-determined schizotypy and olfactory identification ability in first-degree relatives of patients with schizophrenia and non-psychiatric controls. *Schizophr Res* 2008; 100(1-3): 216-23.
2. Rossi A, Daneluzzo E. Schizotypal dimensions in normals and schizophrenic patients: a comparison with other clinical samples. *Schizophr Res* 2002; 54(1-2): 67-75.
3. Mata I, Mataix-Cols D, Peralta V. Schizotypal personality questionnaire-brief: factor structure and influence of sex and age in a nonclinical population. *Personality and Individual Differences* 2005; 38(5): 1183-92.
4. Aguirre F, Sergi MJ, Levy CA. Emotional intelligence and social functioning in persons with schizotypy. *Schizophr Res* 2008; 104(1-3): 255-64.
5. Dinn WM, Harris CL, Aycicegi A, Greene P, Andover MS. Positive and negative schizotypy in a student sample: neurocognitive and clinical correlates. *Schizophrenia Research* 2002; 56(1-2): 171-85.
6. Hergovich A, Schott R, Arendasy M. On the relationship between paranormal belief and schizotypy among adolescents. *Personality and Individual Differences* 2008; 45(2): 119-25.
7. Moritz S, Fricke S, Jacobsen D, Kloss M, Wein C, Rufer M, et al. Positive schizotypal symptoms predict treatment outcome in obsessive-compulsive disorder. *Behav Res Ther* 2004; 42(2): 217-27.
8. Compton MT, Chien VH, Bollini AM. Associations between past alcohol, cannabis, and cocaine use and current schizotypy among first-degree relatives of patients with schizophrenia and non-psychiatric controls. *Psychiatr Q* 2009; 80(3): 143-54.
9. American Psychiatric Association. Diagnostic and statistical manual of mental disorders. Trans. Nickhoo M, Avadisyan H. 4th ed. Tehran: Sokhan; 2002.
10. Barlow DH, Durand VM. *Abnormal psychology: an integrative approach*. 3rd ed. New York: Wadsworth/Thomson Learning; 2002.
11. Bowlby J. *Attachment*. 2nd ed. London: Pimlico; 1997.
12. Pickering L, Simpson J, Bentall RP. Insecure attachment predicts proneness to paranoia but not hallucinations. *Personality and Individual Differences* 2008; 44(5): 1212-24.
13. Klohnen EC, Bera S. Behavioral and experiential patterns of avoidantly and securely attached women across adulthood: a 31-year longitudinal perspective. *J Pers Soc Psychol* 1998; 74(1): 211-23.
14. Lenzenweger MF, Clarkin JF. *Major theories of personality disorder*. 2nd ed. New York: Guilford Press; 2005.
15. Berry K, Wearden A, Wearden CH, Liversidge T. Attachment styles, interpersonal relationships and psychotic phenomena in a non-clinical student sample. *Personality and Individual Differences* 2006; 41(4): 707-18.
16. Meins E, Jones SR, Fernyhough CH, Hurndall S, Koronis P. Attachment dimensions and schizotypy in a non-clinical sample. *Personality and Individual Differences* 2008; 44(4): 1000-11.
17. Ma K. Attachment theory in adult psychiatry. Part 1: Conceptualisations, measurement and clinical research findings. *Advances in Psychiatric Treatment* 2006; 12: 440-9.
18. Saedy S. The investigation relationship between parent attachment classification & mother personality trait whit child attachment classification. [Thesis] Tabriz: Tabriz University; 2004.
19. Mahmoodaliloo M, Ansarin KH, Gharehgozloo M. Investigation relationship styles of attachment and expression Asthma disease and role of sexuality in disease. *Journal of Tabriz University of Medical Science* 2008; 30(1):

111-5.

20. Sarkin AJ, Dionisio DP, Hillix WA, Granholm E. Positive and negative schizotypal symptoms relate to different aspects of crossover reaction time task performance. *Psychiatry Res* 1998; 81(2): 241-9.
21. Raine A. The SPQ: A scale for the assessment of schizotypal personality based on DSM-III-R criteria. *Schizophrenia Bulletin* 1991; 17(4): 555-64.
22. Bakhshipour Roodsari A, Shateri L, Fattahi F, Soodmand M, Saderi A, Mansori A. Validation of the Persian version of the schizotypal personality questionnaire in a student sample. (In press). *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology* 2010.

Comparison of schizotypal dimensions according to the attachment patterns in students of Tabriz University, Iran

Bakhshipour Rodsari Abbas¹, Mansouri Ahmad²

Abstract

Aim and Background: Insecure attachment style is one of the important effective factors in many mental disorders. The aim of this study was to compare the positive, negative and disorganized schizotypal characteristics in secure, avoidance and anxiety attachment patterns among students of Tabriz University, Iran.

Methods and Materials: In this cross-sectional descriptive study 300 students (150 Male, 150 Female) from Tabriz University were selected by random cluster sampling method. Schizotypal personality questionnaire (SPQ) and adults attachment inventory (AAI) scale were used for data collection. Data was analyzed using multivariate analysis of variance (MANOVA).

Findings: Mean age of participants was 21 ± 1.28 years. There were significant differences between secure attachment, anxiety attachment and avoidant attachment groups in negative, positive, disorganized schizotypal characteristics and total score SPQ ($P < 0.05$). In contrast, there were no significant differences between anxiety attachment and avoidant attachment groups in negative, positive, disorganized schizotypal characteristics personality and total score SPQ ($P > 0.05$).

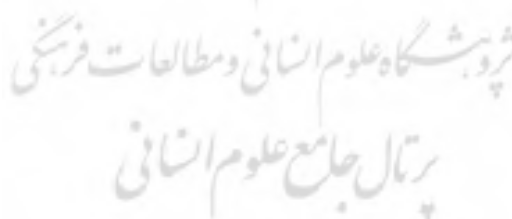
Conclusions: Insecure avoidant attached individuals experience more intensity of negative, positive and disorganized schizotypal characteristics than secure attached individuals. However, there isn't significant difference between individual with avoidant and anxiety attachment in terms of severity of positive, negative, disorganized schizotypal characteristics. In sum, individual with insecure attachment are more vulnerable to experience the schizotypal characteristics and schizotypal personality disorder.

Keywords: Schizotypal characteristics, student, attachment.

Type of article: Original

Received: 05.10.2009

Accepted: 06.09.2010

1. Associate Professor of Clinical Psychology, Department of Psychology, School of Educational Sciences and Psychology, Tabriz University, Tabriz, Iran. (Corresponding Author) Email: abbas_bakhshipour@yahoo.com

2. MA Student in Clinical Psychology, Department of Psychology, School of Educational Sciences and Psychology, Tabriz University, Tabriz, Iran.